

Pars prima de universo.

tate cogentur quae posuerunt. Solē quādoq; eē simul in oriente et occidente et de alijs planetis eadē inconuenientia eosdeꝝ sequetur.

Is aut̄ ita declaratis reuertar ad h̄ motus planetar̄ et dicam quia si preter motū obliquū et declinatiōnis quā dixi tibi eēt vnicuiq; eoz motū p̄p̄us alijs circularē ad similitudinē motū umstellariū fixarum non eēt eis motus obliquus qui in eis appareret ppter oppositionem seu contrarietatē motū istorum ppter rationes quas audiuisti. Cir̄tus enim mouet quāctūq; ex stellis circa centrum circuli sui nō permittit eā ingredi ab ordine suo ut aliqua hora sc̄z sit propinquior alteri poloꝝ aliqua hora remotione. Et hec est ordo motuum qui apparet omni videnti in stellis fixis. Quā si aliqua eauz egredireſ ab ordine suo fieret ex necessitate in ea que p̄dixi tibi de appropinquatione et elongatiōe ad alterutq; duorum poloꝝ. Manifestum igr̄ est quia isti duo motus nō compatitūt se corposore uno. Quare cū motus iste fī obliquū apparet in uno quoq; sepiē planetar̄ necesse est nullum aliū motum eis esse et qm̄ nullus eoꝝ est q; non sit in aliquo corpore p̄tinente ipsuz cuius motu ex necessitate vel mouet. Unusq; vel p̄p̄ordico qm̄ mouentur oēs motu vnius corporis. aliogn mouerentur oēs uno motu eq̄li et similis ordinatiōis motui stellar̄ fixarum. Una em̄ revolutiōe vnius corporis fieret reuolutio omnīū planetarū et tempore uno et eq̄li apparet āt ex sensu quia revolutiōes iste que fiunt in planeti fī obliquū non sunt fī vnu motum sed est in istis diuersitas. sicut revolutio lune p̄p̄e vnius mēsis est et revolutio solis siml̄r vnius anni et de alijs planeti nota est diuersitas. Sicut revolutio saturni q̄dragita annoꝝ v̄l circa et revolutio Iouis duodecim et aliorum siml̄r diuersitates in hoc note sunt et descripte in libris astronomor̄ et declarate ibidē et hic est motus quē dicunt eē ad orientem et quē dicunt planetis esse p̄p̄um. Quare manifestū est q; non motu vnius corporis mouet motu hm̄oi. Mouens igr̄ multoꝝ corpor̄ motibꝝ motu hm̄oi. Et porro v̄o p̄tinētia ip̄os celi eoz undē nota tur aquid oēs apparet etiam p̄ aliam viā quia hm̄oi motus non ē motus eoꝝ nec eis est possibilis et hoc ē quia nullus eoꝝ

mouetū circulariter circa centrum aliquā mo tu dico diurno et nocturno cuius mēsura ē vigintiq; tuor̄ hōre equales. Clerbi gra cia ut exēplum habeas in sole. Dico quia sol motu hm̄oi non reuertitur ad locū a quo incipit moueri illo motu. Non enim oritur in loco vbi ortus fuerat die p̄cedenti ymo lōge ab illo loco quasi per gradū vnum. donec cōpleteatur declinatio motū ipsius a puncto quippe solsticij hyemalis vno quoq; die naturali id est spacio vigi tiq; tuor̄ horarum equalium incipiēs de clinare ad septentrionē; nō cessat declinare donec veniat ad circulū septentrionalem qui est termino et completio declinatiōis ipsius quasi ad mediū cancri. Ex quo apparet manifeste quia iste motus non est eius ymo nec est alicui corpori possibilis non em̄ est circularis qm̄ non est circa ali quod id est non ē ei centrum vel circulus qm̄ non est ab eodem ad idē reuertio. Et neq; rectus est rectitudine opposita curvati. Quare indubitāter non ē motus potissimum celestī cū figura ip̄ius sit curvitas incompleta ad modū spere. Amp̄. gra dus quē dixi declinatiōis aut transītū a sole p̄tinue per diē et noctē. Ita sc̄z ut quābet hora die vel nocti aliquid de illo trāseat aut sit saltu et in hora aliqua. Quia igr̄ hoc ē impossibile ut fiat saltu et in hora et hoc est p̄ aspectū eidēter dephendē pot in astralabio et alijs instrumētū quare p̄tinue ex necessitate mouetur motu declinatiōis ad septentrionē in parte dicta circuli et p̄tinue mouetur motu circulari ab oriente in occidente et econverso. isti at motus motus eidēter p̄trari sunt. Quare manifestū est nō moueri solē motu p̄p̄io sed potiꝝ motu corporis p̄tinentis ip̄m Juxta modū quē declarauit alpetragi in libro suo de hoc. Et declaratiōes eius nō parum adiunabit te ad id in quo es hoc est ad stabilitatiōis septem celorū septem planitarum quāz declarationū summa hec est. q; motus qui videntur in eis nō est possibile ut sint eis p̄p̄um nec ex motibꝝ eorum est iste qui eis imponit transitus circuli zodiaci et partiū eī p̄p̄e ppter duas causas. Primiū quoniam p̄p̄ie in eo circuito non sunt ymo sub eo lōge distantia in credibili Secundū quia transitus iste maḡ est ip̄ius circuli signorū potius em̄ circulus hm̄oi transit suis revolutiōibꝝ ip̄os planetas qm̄ transseant ab eis. et hoc ē qm̄ mo